

Moralia fragmenta

Auteur : Foucault, Michel

Présentation de la fiche

Coteb023_f0955

SourceBoite_023-25-chem | Démocrite.

LangueFrançais

TypeFicheLecture

RelationNumérisation d'un manuscrit original consultable à la BnF, département des Manuscrits, cote NAF 28730

Références éditoriales

Éditeuréquipe FFL (projet ANR *Fiches de lecture de Michel Foucault*) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle).

Droits

- Image : Avec l'autorisation des ayants droit de Michel Foucault. Tous droits réservés pour la réutilisation des images.
- Notice : équipe FFL ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR).

Notice créée par [équipe FFL](#) Notice créée le 19/03/2021 Dernière modification le 23/04/2021

ΕΘΙΚΑ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΙΑ.

MORALIA FRAGMENTA.

Περὶ εὐθυμίης.

1. Δημόκριτος καὶ Πλάτων κοινῶς ἐν τῇ ψυχῇ τὴν εὐθυμονίαν τίθενται. Γέγραψε δὲ ὁ μὲν οὐτος· Εὐδαιμονίη ψυχῆς καὶ κακοδαιμονίη σοῦ ἐν βοσκήμαστι σικέει, οὐδὲν ἐν χρυσῷ, ψυχὴ δὲ οἰκτήριον δάμνουσσε; τὴν δὲ εὐθυμίην καὶ εὐεστὸν καὶ ἀρμονίην, ζυμαστήριην τε καὶ ἀταραξίην καλεῖ συνίστασθε δὲ αὐτὴν ἐν τοῦ διορίσμον καὶ τῆς διακρίσεως τῶν ἡδονῶν· καὶ τοῦτο ἔναι τὸ καλλιστον καὶ συμφρούσταν ἀνθρώπους.
- (Stob. Ecl. eth. lib. II cap. VII περὶ τῶν ἡδικοῦ εἴδους τῆς φυλασσότας pag. 75 seqq. ed. Heeren.)
2. Λριστον ἀνθρώπῳ τὸν βίον διάγειν, διὰ πλείστη εὐθυμηθέντι καὶ ἐλάτιστα ἀνηθέντι· τοῦτο δὲ ἐν εἴη, εἴ τις μὴ ἐπὶ τοῖς θυητοῖς τὰς ἡδονὰς ποιούστο.
- (Stob. Flor. V, 24.)
3. Ηδονὴν σὺ πάσσαν, ἀλλὰ τὴν ἐπὶ τῷ καλῷ αἰρέεσθαι γερέων.
- (Stob. Flor. V, 77.)
4. Δίκαιος ἔρος ἀνθρόπους ἐφίεσθαι τῶν καλῶν.
- (Stob. Flor. V, 78. Democrat. Orell. n. 38.)
5. Οὔτε σώμασι οὔτε γρήμασι εὐδαιμονέουσι ἀνθρώποι, ἀλλὰ ὅρθισμή καὶ ποιούσταν.

De animi tranquillitate.

1. Democritus et Plato communiter in animo felicitatem ponunt. Et ille quidem sic scribit: Animi felicitas et infelicitas non in (possidentis) gregibus et auro consistit; animus est domicilium numinis: ceterum animi tranquillitatem etiam bonum ejus statum, concentum, aequabilitatem et perturbationum vacuitatem nominat. Nasci autem eam ait ex voluntate sejunctione ac distinctione, quam rem longe praestantissimam et hominibus utilissimam esse ait.
2. Optimum homini vitam agere, animo quam maxime late et quam minime tristi; quod fieri poterit, si voluntates non in peritius rebus locentur.
3. Voluptatem non quamlibet, sed honestati conjunctam eligi decet.
4. Justum (optimarum rerum) studium (est) honestatem sive cuiusquam injuria appetere.
5. Nec in corpore nec in opibus sita est hominum felicitas, sed in animo recto variarumque rerum peritia excuto.

(Democrat. Orell. n. 6.)

6. Ο τῇ ψυχῇ σὰγαθὰ ἐρέμενος τὰ θειότερα ἴρπαται δὲ τὰ σκηνεῖσα, τάνυρωπάκια.
- (Democrat. Orell. n. 3.)
7. Οὔτε γχρά αὐτὸς εὐδαιμονίην παρ' ἐκυπόντι, ἀλλὰ χάρισιν καὶ ἀγριστον, ως ἵκεν μάρτυρας ἄμμον καλῶν καὶ θετής, ὑπερεντος λόγον ἐντὸς ἡδη στρεφόμενον καὶ ἀνέμοσυνην.

(Plutarch. de sentiendo in virtute parando progressu pag. 81 Steph. (vol. VI pag. 266 ed. Reisk.).)

8. Οὔτες ξυμφρόειν καὶ ἀξυμφρόειν τίκης καὶ ἀτερπίης.
- (Stob. Flor. III, 35.)
9. Τέρπεις καὶ ἀτερπίης οὔτες τῶν περικαταστάσιων.

(Clem. Alex. Strom. II p. 417).

10. Διζημένοις ταχέων μόλις παραγίνεται, τα δὲ καὶ μὲν διζημένοις.

(Stob. Flor. XCIVIII, 58. Democrat. ap. Orell. nr. 75.)

11. Λαθρόποιοι κακά εἶ δάγκων φύσται, ἐπὶ της γαλλῆ μὴ ἐπίταται ποδηγησεν μηδὲ ὄχειν εὐτερον. Οὐδὲ δίκαιοιν ἐν κακοῖσι τὰ τοιάδε κρίνειν, εἰς τα δάγκωνται τοῖς δὲ ἀγαθοῖσι οὖν τε γερέων καὶ πρὸς τὰ κακά, εἰπεν τοι φιλομένῳ ἂν τι.

6. Qui animi bona amat, diviniora petit, qui autem non poris, humanaa consecutatur.

7. Hui enim ipse sibi placens, neque se confortans, sed gaudentis se ipso atque contentus ut satis idoneus fuit ac spectatore pulchrorum ostendit rationem iam intra nos versatam radices agere, et (quod jubet Democritus) et ipso sui oblectandi materiam petere se consuevit.

8. Utilem et inutilium termini sunt iucunditas et iugunditas.

9. Voluptas et molestia sunt eorum que ad se pervenerunt terminus.

10. Quarentibus bona non sine labore ac difficultate contingunt, mala autem vel non quarentibus (necessitate) accidunt.

11. Hominum mala (plerumque) ex bonis oriuntur, sive quis bona recte administrare et ferre nescit. Attamen bona non pro malis habenda sunt, sed ad bona pertinent, quae si quis velit, ad mala abuti possit.

FRAGMENTA.

341

- (Stob. Flor. IV, 53. Ecl. eth. II, 9 p. 406 Heer.)
17. Λε' ὃν ἡμῖν τάχαθλά γίνεται, ἀπὸ τῶν αὐτέοντος καὶ τα πατέρωνταί μεταποίειν· τῶν δὲ κακῶν ἐπόκτης εἰη· αὐτά οὐταί θεοί βαθὺ εἰς πολλὰ γράμματαν καὶ δὲν κακόν κίνδυνος γάρ ἀποστινγχναί. Μηχανὴν τέρπητην νήγεσθαι διδάσκειν.
- (Stob. Ecl. eth. II, 71.)

Περὶ μετοίης τέρψιος καὶ βίου ξυμμέτρου.

18. Ήδοναὶ ξακιροι τίκτουσι ἀηδίας.
- (Democrit. Orell. nr. 36.)
20. Ανθρώποις γάρ εὐθυμίη γίνεται μετριότητη τέρψιος καὶ βίου ξυμμετρίη, τὰ δὲ λείποντα καὶ οὐρέαλλοντα μεταπίπειν τε φιλέει καὶ μεγάλας κινήσιας ἐμποιείν τῇ ψυχῇ. Αἱ δὲ μεγάλιον διαστημάτων κινεύμεναι τῶν ψυχῶν οὔτε εὐσαθέεις εἰσι, οὔτε εὐθυμοί. Ἐπὶ τοῖς δινατοῖσι δὲν δέει ἔχειν τὴν γνώμην, καὶ τοῖς παρεδίσται ἀρχέσθαι, τῶν μὲν ξηλουμένων καὶ θωμαζουμένων διήγην μνημῆνι γίνονται, καὶ τῇ διανοίᾳ μὴ προσδρεύοντα, τῶν δὲ ταλαιπωρεύοντων τοὺς βίους θυσίαρρειν, ἐνοικύμενον τὸ πάτηγοντα κάρτα, δινος ἢ τὰ παρέοντα σοι καὶ ὑπάρχοντα μεγάλα καὶ ξηλωτὰ φαινόνται καὶ μηκέτι πλεύσοντα επιθυμέοντα ξυμβίνην κακοποιείν τῇ ψυχῇ. Ο γάρ θωμαζούν τοὺς ἔργονται καὶ μακχηρόμενους διό τὸν ἄλλον ἀνθρώπον, καὶ τῇ μνήμῃ πᾶσαν δῆρην προσεδρέοντα, αἰεὶ ἐπικινουργέειν ἀναγκάζεται καὶ ἐπιστάλεσθαι, δὲ ἐπιθυμήμενον τοῦ τι πρήσσειν ἀνήκεστο δὲν οὐκοιλύνονται. Διώπεται τὰ μὲν μὴ δίζησθαι γρεών, εἰπε-

12. A quibus bona nobis proveniunt, ab iisdem mala nonne nanciscimur. A malis autem liberi esse possumus. Quia aqua profunda multum quidem prodest, verum nocet quando periculum est, ne in undis percamus. Quia natandi disciplina remedium est inventum.

13. Ut hominibus bona omnia et olim et nunc prebeat, nam tamen ea quae mala et noxia et inutilia sunt. Haec autem illi neque olim neque nunc hominibus largiuntur, sed ipsi in ea ob mentis cecitatem et ignorantiam incurvant.

De fortuna.

14. Fortuna simularum homines praefectum imprudenter sine finixerint; nam parum resistit prudentia fortuna ac plerique meus perspicax in vita moderatur.
15. Macta quidem largitur fortuna, sed inconstans est; et ingenium suis viribus pollet, ideoque ubi minorum, sed certa sibi paravit, majora sperare omitterit.
16. Stulti eruditiorum astutis, harum autem gnari saepe bonis.
17. Magnae voluptates et praeclarorum facinorum contemplatione oriuntur.

18. Simulacula quo oculis cernimus, belle ornata ad sui quidem spectaculum aliciunt, sed corde carent.

De modica voluptate et vita aquabili.

19. Intempestivae voluptates molestias parunt.
20. Hominibus enim animi tranquillitas oritur et modica voluptate atque et vita aquabili; omnis autem tam inopia quam abundantia in deterio mutari magnosque in animo motus concitare solet. At animi qui quasi sede sua expulsi magnis intervallis ultra citroque moventur, nec constantes sunt, neque tranquilli. Quare ad ea que fieri possunt intendi animum ac praesentibus contentum esse decet, eorum qui felices judicantur et in admiratione sunt, non valde memorem neque eos curantem, sed hominum aetumosorum vites inquieti convenient, reputantem quantis miseriae conflictentur, ut tua res tuaque fortuna magna tibi et laeta videatur, neve posthac plura cupienti accedit ut animo excrucieris. Nam qui suscipit eos qui opes habent et qui beati existimantur ab aliis hominibus, eique recordationi singulis horis immoratur, semper novi aliquid moliri et aggredi cogitur propter cupiditatem patrandi aliquid ne-

BNF
MISS